

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr
7/1985-86 med anledning av landskaps-
styrelsens framställning till lands-
tinget med förslag till

- 1) landskapslag om föreläggande av ordningsbot vid vissa trafikförseelser,
- 2) landskapslag angående ändring av 79 § vägtrafiklagen för landskapet Åland, samt
- 3) landskapslag angående ändring av 27 § landskapslagen om körkort.

Landstinget har den 8 november 1985 inbegärt lagutskottets utlåtande över framställningen. Utskottet, som hört t.f. lagberedningschefen Lars Karlsson, trafikinspektören Ulf Lillie och polismästaren Björn Andersson, får härmed vördsamt anföra följande.

Enligt framställningen kunde som påföljd för vissa lindrigare trafikförseelser i framtiden användas ordningsbot. Ordningsbot är en ny straffart som tillkommit genom ett tillägg i strafflagen. I en särskild lag med giltighet även i landskapet, ordningsbotlagen (FFS 66/83) ges de allmänna ramarna för förfarandet vid föreläggande av ordningsbot. Närmare föreskrifter om tillämpningen inom olika områden ges i riket i förordning. I förslaget till landskapslag om föreläggande av ordningsbot vid vissa trafikförseelser, som till sitt innehåll motsvarar rikets förordning om ordningsbot i vägtrafik (FFS 605/83), anges de förseelser, vid vilka ordningsbot kan föreläggas, samt ordningsbotens storlek i olika fall. I samband med behandlingen av förslaget till ny vägtrafiklag för landskapet Åland berörde utskottet i sitt betänkande nr 10/1982-83 lagstiftningen om ordningsbot och fäste då landskapsstyrelsens uppmärksamhet vid möjligheten att införa ordningsbot för förseelser mot bestämmelser i landskapslagstiftningen. Utskottet konstaterade att systemet med ordningsbot för mindre förseelser förefaller smidigt och kan innebära förenklade rutiner.

Vid behandlingen i riksdagen av regeringens proposition med förslag till bl.a. lag om ordningsbot framhöll grundlagsutskottet i ett utlåtande till lagutskottet följande: "Med tanke på en enhetlig påföljdspraxis bör det dessutom observeras att enligt 13 § 17:e punkten självstyrelselagen för Åland hör vägtrafiklagstiftningen till landska-

pets lagstiftningsbehörighet och Åland har en egen vägtrafiklag. Enligt 11 § 13:e punkten självstyrelselagen hör inte de ärenden som gäller den allmänna strafflagen till landskapets lagstiftningsbehörighet. Enligt 13 § 11:e punkten självstyrelselagen är landstinget likväl berättigat att inom de rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet stifta om bestämmelser om bötesstraff och utsättande av vite och annat äventyr. Lagen om ordningsbot skulle som sådan gälla landskapet, men även Ålands landsting borde ha möjlighet att stadga om ordningsbot då det så önskar. För klarhetens skull borde förslaget om ordningsbot kompletteras med en hänvisning till landstingets lagstiftningsbehörighet i detta avseende." Riksdagens lagutskott tog fasta på grundlagsutskottets påpekande och införde ett nytt 2 mom. i 1 § lagen om ordningsbot av följande lydelse: "Angående ordningsbot såsom påföljd för överträdelse av stadganden och bestämmelser som givits med stöd av självstyrelselagen för Åland (670/51) stadgas särskilt." Av grundlagsutskottets utlåtande kan slutsatsen dras att ordningsbot är en ny straffform men dock jämförbar med bötesstraff samt utsättande av vite och annat äventyr, vilka påföljder landstinget kan lagstifta om inom rättsområden hänfödda till landskapets lagstiftningsbehörighet. Utgående härifrån och då lagstiftningen rörande reglering av trafiken samt motorfordon likaså hänförs till landstingets lagstiftningsbehörighet, har utskottet i likhet med landskapsstyrelsen dragit slutsatsen att den föreslagna lagstiftningen ligger inom ramarna för landstingets behörighetsområde.

Enligt förslaget skulle ordningsboten utgå enligt en graderad skala där botens storlek står i proportion till förseelsens karaktär. De föreslagna beloppen är desamma som tillämpas i riket för motsvarande förseelser. Enligt en nyligen utfärdad förordning om bestämmande av dagsbotens belopp (FFS 786/85) har dagsbotens lägsta belopp fastställts till 20 mark. Denna förändring av dagsbotens belopp innebär att dagsböter i regel inte kommer att utdömas till ett lägre belopp än ordningsboten, vilket utskottet även anser vara en riktig princip med beaktande av de båda straffformernas ställning i förhållande till varandra.

Utskottet anser det föreslagna systemet med ordningsbot för vissa trafikförseelser vara ändamålsenligt och behövligt. Möjligheten att förelägga ordningsbot innebär ett smidigt och tämligen formfritt förfarande, vilket i sin tur kan förväntas leda till ökade kontrollinsatser och till att bättre anpassade straffpåföljder påförs utgående från den fara och olägenhet som respektive gärning innebär. I sådana fall där strafforderförfarandet hittills ansetts vara oändamålsenligt, kan förfarandet med ordningsbot enligt utskottets uppfattning innebära förbättringar i fråga om trafikövervakningen och vägtrafikanternas beteendemönster. Utskottet vill samti-

dig betona att införande av ordningsbotsystemet inte får medföra att systemet kommer att tillämpas också på för trafiksäkerheten helt obetydliga förseelser. Det i 80 § 2 mom. vägtrafiklagen förutsatta anmärkningsförfarandet är fortfarande i många fall tillämpligt.

Utskottet har funnit det ändamålsenligt att komplettera varje paragraf med en kortfattad rubrik emedan den föreslagna lagen i relativt stor omfattning kommer att användas av polisen på fältet, i körkortsundervisningen och i trafiksäkerhetsarbetet. Paragrafrubriker ingår även i vägtrafiklagen och liknande författningar som allmänt används.

Överträdelse av hastighetsbegränsningar är den vanligaste av alla trafikförseelser som kommer till polisens kännedom. Utskottet anser ordningsboten vara en användbar och smidig påföljd för sådana förseelser. Möjligheten att använda ordningsbot kan även tänkas medföra en ytterligare effektivisering av övervakningen av hur olika hastighetsbegränsningar respekteras. Utskottet anser därför att tillämpningsområdet för ordningsboten inte borde vara alltför snävt, då effekterna av reformen i så fall kan reduceras. Utskottet har därför föreslagit en sådan ändring av lagtexten att ordningsbot skulle påföras vid överträdelse av hastighetsbegränsning med upp till 20 km/h. I Sverige tillämpas ordningsbot på hastighetsöverträdelser med upp till 30 km/h. Utskottets förslag motsvarar den åsikt som i riket företräddes av riksdagens trafikutskott.

I enlighet med gängse skrivsätt för sifferbeteckningar föreslår utskottet att ordningsbotens belopp i lagtexten skulle anges med siffror, inte bokstäver. I fråga om övriga ändringar i lagtexten, fränsett rent språkliga eller redaktionella, hänvisas till detaljmotiveringarna.

Detaljmotivering

Landskapslagen om föreläggande av ordningsbot vid vissa trafikförseelser

4 §. Bestämmelser om användning av cykellykta och om antalet personer som får färdas på cykel ingår i 2 kap. landskapslagen om fordon i landskapet Åland. Utskottet anser att förseelser mot dessa bestämmelser bör jämföras med sådana brott som cyklende begår mot bestämmelserna i vägtrafiklagen och sålunda medföra ordningsbot. Motsvarande bestämmelser ingår i riket i författning som

utfärdats med stöd av rikets vägtrafiklag och förseelser mot dem bestraffas med ordningsbot. Utskottet har därför i lagtexten infört en hänvisning till landskapslagen om fordon.

6 §. Utskottet anser att brister även i motordrivet fordons skick bör kunna medföra ordningsbot. Utskottet anser vidare att ordningsbot för i paragrafen avsedda förseelser skall kunna påföras endast varaktig innehavare av fordonet. En tillfällig innehavare kan inte enligt utskottets uppfattning skäligen åläggas samma skyldighet att övervaka dess utrustning eller skick.

8 §. Beträffande utskottets syn på ordningsbot vid överskridande av hastighetsbegränsningar hänvisas till allmänna motiveringen.

Utskottet har i 2 mom. avlägsnat hänvisningen till 5 § vägtrafiklagen. I jämförelse med rikslagstiftningen föreslås tillämpningen av ordningsboten således något utvidgad. Då störande eller onödig körning inom bostadsområde enligt framställningens 9 § redan föreslås föranleda ordningsbot, anser utskottet det skäligt att samma förfarande tillämpas även i fråga om annat uppträdande som hindrar eller stör trafiken. Det bör dock observeras att ordningsbot inte kan föreläggas om hinder eller olägenhet åstadkoms genom körning med onödigt låg hastighet eller genom plötslig inbromsning (31 § vägtrafiklagen).

Utskottet konstaterar att överträdelse mot bestämmelserna rörande stannande och parkering enligt förslaget skulle kunna föranleda ordningsbot. För parkeringsfel kan även föreläggas parkeringsbot enligt landskapslagen om parkeringsbot (15/71). Parkeringsbot är dock i motsats till ordningsbot inte en straffpåföljd.

4 mom. har något omarbetats så att i förslagets 1 mom. ingående bestämmelser rörande mopedförare har överförts till momentet.

11 §. Bestämmelserna i 38 § landskapslagen om fordon avser det maximala antal personer som får befordras i bil samt placeringen av passagerarna i bilen. I samma lag finns dock även bestämmelser om personbefordran med bl.a. moped och traktor. Utskottet anser att bestämmelserna rörande föreläggande av ordningsbot bör tillämpas även i fråga om sistnämnda fordon och har därför strukit den i lagtexten ingående paragrafangivelsen.

I k r a f t t r ä d a n d e

Utskottet anser att den föreslagna lagstiftningen kan träda i kraft den 1 maj 1986.

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottet värdsamt föreslå

att landstinget måtte antaga de i
framställningen ingående lagförslagen
med följande ändringar:

L a n d s k a p s l a g
om föreläggande av ordningsbot vid vissa trafikförseelser.

(Ingressen lika som i framställningen).

1 §.

Tillämpningsområde

I enlighet med bestämmelserna i denna lag kan ordningsbot föreläggas för trafikförseelse.

(2 mom. lika som i framställningen).

2 §.

Ordningsbotens storlek

Ordningsboten utgör 30, 50, 100 eller 150 mark.

3 §.

Förseelse vid gångtrafik

Gående som bryter mot bestämmelserna i vägtrafiklagen kan föreläggas ordningsbot om 30 mark.

4 §.

Förseelse vid trafik med motorlöst fordon

Cyklande eller förare av annat motorlöst fordon som bryter mot bestämmelserna i vägtrafiklagen eller i landskapslagen om fordon i landskapet Åland (25/58) kan föreläggas ordningsbot om 50 mark. Ordningsbot får dock inte föreläggas för brott mot bestämmelserna i 75 § vägtrafiklagen.

5 §.

Förseelse angående skyldighet att förete handlingar

Förare av motordrivet fordon som bryter mot bestämmelserna i 69 § vägtrafiklagen om skyldighet att förete handlingar kan föreläggas ordningsbot om 50 mark.

6 §.

Förseelser angående motordrivet fordons konstruktion och utrustning

Uppfyller inte motordrivet fordons eller släpfordons konstruktion, (utesltn.) utrustning eller skick föreskrivna krav vid användning på väg kan förare, ägare eller varaktig innehavare föreläggas ordningsbot om 100 mark.

Uppfyller inte moped föreskrivna krav kan förare, ägare eller varaktig innehavare av mopeden föreläggas ordningsbot om 50 mark.

7 §.

Försummelse att använda skyddsutrustning

Den som bryter mot bestämmelserna om användning av bilbälte i 61 § vägtrafiklagen kan föreläggas ordningsbot om 100 mark.

Bryter förare av motorcykel eller moped eller motorcykelpassagerare som fyllt 15 år emot bestämmelserna om användning av skyddshjälm i 62 § vägtrafiklagen kan han föreläggas ordningsbot om 100 mark.

8 §.

Förseelser vid trafik med motordrivet fordon.

Förare av motordrivet fordon som bryter mot bestämmelserna i 1, 2 eller 3 kap. vägtrafiklagen eller mot påbud, förbud, begränsning eller bestämmelse som framgår av trafikmärke eller vägmarkering kan föreläggas ordningsbot om 150 mark (utesltn.). Ordningsbot om samma belopp kan även föreläggas förare som överskrider hastighetsbegränsning med högst 20 kilometer i timmen.

Ordningsbot får dock inte föreläggas då förare av motordrivet fordon brutit mot bestämmelserna i (utesltn.) 6 § 1 mom., 7 §, 16 §, 18 § 1 mom., 20 §, 23-25 §§, 27-31 §§, 37 § eller 39-42 §§ vägtrafiklagen.

(3 mom. lika som i framställningen)

Föreläggs mopedförare ordningsbot för i 1 mom. nämnd förseelse är beloppet av boten 100 mark. Mopedförare kan dessutom, med avvikelse från vad i 3 mom. sägs, föreläggas ordningsbot om 100 mark om han underlåtit att iaktta trafikljus som visar rött, rött och gult eller blinkande rött ljus.

9 §.

Störande eller onödig körning

Den som bryter mot bestämmelserna i 37 § landskapslagen om fordon i landskapet Åland (25/58) om störande eller onödig körning kan föreläggas ordningsbot om 100 mark.

10 §.

Användning av obesiktigat eller oregistrerat fordon

Förare av obesiktigat eller oregistrerat fordon kan föreläggas ordningsbot om 100 mark.

11 §.

Otillåten personbefordran med motordrivet fordon

Förare som bryter mot bestämmelserna i (utesltn.) landskapslagen om fordon i landskapet Åland om personbefordran med motordrivet fordon eller om placering av passagerare kan föreläggas ordningsbot om 150 mark.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1986.

L a n d s k a p s l a g
angående ändring av vägtrafiklagen för landskapet Åland.

(Ingressen lika som i framställningen).

79 §.

(Lika som i framställningen).

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1986.

L a n d s k a p s l a g
angående ändring av 27 § landskapslagen om körkort.

I enlighet med landstingets beslut ändras 27 § 4 mom. b och d punkterna landskapslagen den 11 juni 1973 om körkort (39/73) som följer:

27 §.

4. Polisen kan indra körkort för viss tid,
(b och d punkterna lika som i framställningen).

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1986.

Mariehamn den 10 december 1985.

På lagutskottets vägnar:

Sune Eriksson
ordförande

Lars Ingmar Johansson
sekreterare

Närvarande i utskottet: ordföranden Sune Eriksson, viceordföranden Curt Carlsson (delvis), ledamöterna Andersson (delvis), Börje Eriksson och Jan-Erik Lindfors (delvis) samt ersättaren Berg (delvis).